

خاطرات ناتمام يك مرد

در سال‌های اخیر مجموعه‌های تلویزیونی بسیاری با موضوع‌های روز در شبکه‌های مختلف سیما تهیه و پخش شده که نه تنها برای مخاطبان تلویزیون جنبه سرگرمی داشته، بلکه پیام‌هایی را به شکل غیرمستقیم به بینندگان تلویزیون منتقل کرده است.

جام جم آنلاین: در سال‌های اخیر مجموعه‌های تلویزیونی بسیاری با موضوع‌های روز در شبکه‌های مختلف سیما تهیه و پخش شده که نه تنها برای مخاطبان تلویزیون جنبه سرگرمی داشته، بلکه پیام‌هایی را به شکل غیرمستقیم به بینندگان تلویزیون منتقل کرده است.

در میان آثار تولید شده گاهی هم مجموعه‌هایی دیده می‌شود که اتفاقات تاریخ معاصر را روایت می‌کند. مسلماً دیدن چنین آثاری برای نسل گذشته جنبه نوستالوژی دارد و برای نسل امروز خاطرات گذشتگان را یادآوری می‌کند. گرچه تعداد این نوع مجموعه‌ها در مقایسه با آثاری که به اتفاقات روز می‌پردازد، کمتر است، اما دیدن سنت‌های قدیمی و بعضاً فراموش شده در سریال‌های تاریخی برای بینندگان جذابیت خاصی دارد و به چنین موضوع‌هایی احساس نیاز می‌شود.

شبکه يك سیما از چند ماه گذشته، تولید مجموعه تلویزیونی «خاطرات مرد ناتمام» را به کارگردانی صادق کریمیار و تهیه‌کنندگی محسن علی‌اکبری آغاز کرده است. این مجموعه روایتگر زندگی همایون پورسیناست که بعد از برگشت به ایران قصد دارد در خانه قدیمی پدرش لابراتوار داروسازی راه‌اندازی کند، اما درگیر ماجراهایی می‌شود. تمام اتفاقات این مجموعه سال 1327 رخ می‌دهد. گرچه این مجموعه تصویرگر اتفاقات زندگی يك خانواده است، اما بحران‌های سیاسی و اجتماعی آن سال‌ها هم مرور می‌شود.

دلتنگی‌های پری

صادق کریمیار، کارگردان این مجموعه تلویزیونی، قصه زندگی آمیرزا رکن‌الدین عطار را با بازی محمود پاک‌نیت و پسرش همایون (امین زندگانی) در خانه‌ای مقابل دوربین برده که زمانی خانه داوود رشیدی و پروانه معصومی در مجموعه تلویزیونی «نشانی» به کارگردانی رامبد جوان بود.

این خانه در یکی از کوچه‌های بن بست نزدیک پیچ شمیران قرار دارد. از آن کوچه‌هایی که هنوز بافت قدیمی‌اش را حفظ کرده است. خانه‌ای دو طبقه با طاق گنبدی شکل که در انتهای کوچه قرار دارد. وقتی ما می‌رسیم در خانه باز است. عده‌ای در حیاط ایستاده‌اند. دور تا دور خانه را درختان و پیچک‌ها سرسبز کرده‌اند و دیوارهای آجری و خاک‌خورده، نشانگر سال‌هایی است که از عمر این خانه می‌گذرد.

نه‌تنها حیاط خانه بافت قدیمی دارد، بلکه داخل خانه هم با وسایل بسیار قدیمی تزیین شده است. روی دیوارها بشقاب‌های سنتی و يك تلفن قدیمی خودنمایی می‌کند. در گوشه دیگر خانه يك چرخ خیاطی قدیمی قرار دارد. همه جا تاریک است و کسی در طبقه اول حضور ندارد، اما سر و صدا از طبقه بالایی خانه شنیده می‌شود. به واسطه پلکانی مارپیچ طبقه اول و دوم با یکدیگر مرتبط هستند. همه عوامل خودشان را برای ضبط صحنه‌ای از سریال آماده می‌کنند. پری که نقش او را مهشید حبیبی بازی می‌کند، در حالی که جعبه‌ای در دست دارد، کنار تختش نشسته است. وقتی در جعبه را باز می‌کند، صدای موسیقی سکوت اتاق را می‌شکند. بعد از چند دقیقه او از کنار تخت بلند می‌شود و روی صندلی می‌نشیند و شروع به نوشتن می‌کند.

داروسازی در زیر زمین

وقتی صدای کات از سوی صادق کریمیار در فضای اتاق می‌پیچد حرکت دوربین روی ریل تراولینگ متوقف می‌شود. کارگردان به بازیگر نکات لازم را یادآور می‌شود. با وجود آن‌که عوامل فنی از جمله تصویربردار و صدابردار از نتیجه کار راضی هستند، اما کریمیار از تصویربردار می‌خواهد که دوباره این صحنه را تکرار کند. البته به او اشاره می‌کند که این بار دست‌نوشته‌های پری کاملاً در تصویر مشخص شود. این صحنه بعد از چند برداشت ضبط می‌شود تا این‌که کارگردان رضایت خودش را اعلام می‌کند.

صادق کریمیار کارگردان مجموعه تلویزیونی خاطرات مرد ناتمام در توضیح این صحنه می‌گوید: این لوکیشن خانه آمیرزا رکن‌الدین عطار و منزل خان عمو - برادرش - است. خان عمو از افسران دوره رضا شاه بوده و با آنها زندگی می‌کند. نقش آمیرزا رکن‌الدین عطار را محمود پاک‌نیت و نقش خان عمو را داود فتحعلی‌بیگی بازی می‌کند. مهشید حبیبی هم ایفاگر نقش پری - دختر خان عمو - است. او سال‌ها منتظر بوده تا پسرعمویش، همایون از خارج برگردد، اما با بازگشت همایون مشکلات او شروع می‌شود، چون همایون بعد از برگشت به ایران به دنبال راه انداختن لابراتوار داروسازی در زیرزمین خانه است و اصلاً به فکر ازدواج نیست. صحنه‌ای که امروز ضبط

کردیم تصویرگر خلوت و تنهایی پری بعد از گرفتن سوغاتی‌اش از همایون است که از فرانسه برایش یک جعبه موسیقی آورده و او با گوش کردن موسیقی به یاد گذشته و خاطراتش می‌افتد.

عطاری که دلبسته سیاست است

مجموعه تلویزیونی خاطرات مرد ناتمام روایتگر اتفاقات زندگی یک خانواده است و در بستر قصه، اتفاقات سال 1327 هم مطرح می‌شود.

وقتی از کارگردان این مجموعه می‌پرسیم که چرا اتفاقات سال 1327 را برای سریال انتخاب کردید، می‌گوید: جامعه ما سال 1327 بحران‌های اجتماعی و سیاسی زیادی را پشت سر گذاشت، چرا که چند سالی از جنگ جهانی دوم گذشته و مردم دنیا داشتند کم‌کم آشفتگی‌ها را سر و سامان می‌دادند. در ایران هم رضا شاه رفته بود و محمدرضا شاه می‌خواست به قدرت برسد، اما روحانیون، جبهه ملی و... مانع این اتفاق بودند. از طرف دیگر موضوع ملی شدن صنعت نفت هم مطرح شده بود. ملت برخلاف دولت نمی‌خواست به انگلیس وابسته باشد. در مجموع دو سال قبل از ملی شدن صنعت نفت به لحاظ سیاسی و اجتماعی برای کشور ما اهمیت داشت به همین دلیل سراغ این دوره زمانی رفتیم.

زندگانی: معمولا متهم می‌شوم که نقش‌هایم شبیه خودم هستند اما اعتراف می‌کنم نقش همایون اولین نقشی است که در چند سال اخیر بازی کرده‌ام و به شرایط روحی و ذهنی‌ام نزدیک است. وی ادامه می‌دهد: داستان مجموعه تلویزیونی خاطرات مرد ناتمام با همایون پورسینا آغاز می‌شود که فرزند امیرزا رکن‌الدین است. نقش همایون را امین زندگانی بازی می‌کند. امیرزا رکن‌الدین عطاری در محله سنگلج دارد و پسرش در فرانسه داروسازی خوانده و به ایران آمده است. او قصد دارد با تولید دارو مشکلات مردم را حل کند، اما دولتمردان مانع کار او می‌شوند. این کارگردان اشاره می‌کند: امیرزا رکن‌الدین عطاری دوستی به نام کریم دارد که روزنامه «171 جهان امروز» را منتشر می‌کند. از طریق این شخصیت، مسائل سیاسی روز کشور و دنیا را در سریال مطرح می‌کنیم. از سوی دیگر همزمان با ورود همایون به ایران، شاه هم ترور می‌شود و همین اتفاق گره‌های داستان را شکل می‌دهد. کریم با ذکر این نکته که پرداختن به سنت‌های خانوادگی در سریال خاطرات مرد ناتمام اهمیت دارد، می‌گوید: در این سریال تلاش کرده‌ایم سنت‌هایی همچون همنشینی‌های شبانه خانواده‌ها برای حل مشکلات یکدیگر، نوع رابطه بزرگ‌ترها با کوچک‌ترها و صمیمیت‌های درون خانوادگی را به تصویر بکشیم. در سریال‌های تاریخی مرسوم است بیشتر اتفاقات سیاسی به تصویر کشیده شود، اما مجموعه‌ای که ما می‌سازیم سیاسی صرف نیست و یک مجموعه خانوادگی، عشقی و... است که دوستی‌ها را روایت می‌کند و تداعی کننده حس زندگی است.

نقش‌های وسوسه‌کننده

بعد از گفت‌وگو با کارگردان مجموعه تلویزیونی خاطرات مرد ناتمام به سراغ محمود پاک نیت می‌رویم که در این مجموعه نقش امیرزا رکن‌الدین عطاری را بازی می‌کند. کریم او در این مجموعه متفاوت است و با دیگر نقش‌هایش در سریال‌هایی مانند پشت کوه‌های بلند، روشن‌تر از خاموشی، پس از باران، ساختمان 85 و... تفاوت دارد.

نقش‌هایی که او تاکنون بازی کرده، رنگ‌آمیزی خاصی دارد. از او می‌پرسیم این مساله اتفاقی پیش آمده یا نشأت‌گرفته از انتخاب‌های دقیق اوست؟ پاک‌نیت در پاسخ به این پرسش می‌گوید: همیشه سعی کرده‌ام نقش‌های تکراری بازی نکنم و هر نقشی برایم تجربه تازه‌ای باشد.

وی یادآور می‌شود: گرچه ما همیشه انتخاب می‌شویم، اما تلاش می‌کنم تفاوت‌هایی میان نقش‌هایم وجود داشته باشد. البته نقش پیرمرد را قبلا بازی کرده بودم، اما نقش امیرزا رکن‌الدین عطاری کاملا متفاوت است، چرا که عطاری است که زندگی او را از سال 1320 به بعد می‌بینیم.

پاک‌نیت ادامه می‌دهد: به همین دلیل این نقش برایم تازگی داشت و از این تجربه راضی هستم. در مجموع، سریال خاطرات مرد ناتمام روایتگر سنت‌های قدیمی است و مخاطب با دیدن این سریال آرامش پیدا می‌کند.

امین زندگانی، بازیگر نقش همایون در اتاق گریم نشسته و مشغول گپ زدن با عوامل است و همزمان هم کریم می‌شود. بعد از تمام شدن کریم با او هم‌صحبت می‌شویم.

امین زندگانی در پاسخ به این سوال که نقش همایون شما را برای بازی در سریال خاطرات مرد ناتمام ترغیب کرده یا کارگردانی صادق کریم، می‌گوید: تقریبا همه این موارد دست به دست هم داد. حضور صادق کریم به عنوان کارگردان، محسن علی‌اکبری تهیه‌کننده و

بازیگران خوب، تاثیر زیادی در انتخابم برای بازی در این مجموعه داشت. در واقع تمام این موارد مرا وسوسه کرد تا وارد کار شوم.

وي مي‌افزايد: معمولا متهم مي‌شوم كه نقش‌هايم شبیه خودم هستند اما اعتراف مي‌كنم نقش همایون اولين نقشي است كه در چند سال اخير بازی کرده‌ام و به شرایط روهي و ذهني‌ام نزديك است. البته سختي كار اين است كه بايد طوري در اين مجموعه بازی كنيم كه روابط بيشتري از شخصیت‌ها دیده شود. اين مجموعه به نوعي بازگشت به روابط و سنت‌هاي قدیم است كه در جامعه امروز به فراموشي سپرده شده است.

علي ميرفتاح، نویسنده این سریال است. او درباره مراحل تحقیق و نگارش این مجموعه تلویزیونی می‌گوید: طرح اولیه را من، همراه صادق کرمیار و ابوالفضل زرویی نصرآباد نوشتم، اما فیلمنامه را به تنهایی نوشتم. اگر می‌خواستیم هر سه نفر با هم بنویسیم کار سختی بود. البته هنگام نوشتن طرح اولیه با یکدیگر گپ زدیم.

فاطمه عودباشي / جام‌جم